

Ansökan om tillstånd till damm

Beskrivning av de utredningar och den dokumentation som behövs för att ansöka om tillstånd för en bevattningsdamm

Bilaga till rapporten

Lagring av vatten för bevattning

Vattenrådet Snoderån
Östra Gotlands Vattenråd

Gothemåns Vattenråd
Nordvästra Gotlands Vattenråd

Inledning

Syftet med detta dokument är att ge en överblick över de olika stegen som ingår i arbetet med att upprätta en ansökan om vattendom för en bevattningsdamm.

Det anlades att antal bevattningsdammar med vattendom på 1970-talet i samband med att bevattningsmaskinerna gjorde sitt intåg på marknaden. Då fanns det god hjälp att få från bl. a. Lantbruksnämnden i länet. I dagsläget väljer många lantbrukare att gå vägen via Anmälan om vattenverksamhet i stället för ansökan om tillstånd till vattendom. Anmälningsmöjlighet kom efter en ändring i miljöbalken 2007.

Dessutom kvarstår möjligheten att använda sig av undantagsregeln, dvs. att anlägga en damm där verksamhetsutövaren tar ansvar för att det är uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen skadas av åtgärden. Det är en riskfylld väg att gå eftersom bevisbördan ligger på den som gjort åtgärden. Därmed riskeras att hela eller delar av vattenverksamheten måste återställas till ursprungligt skick om det visar sig att man inte kan bevisa att påstådda skador inte beror på den anlagda dammen. Alla kostnader för utredningar och återställningsarbeten för detta faller på den som bedrivit vattenverksamheten.

Under senare år har lantbrukare visat intresse för att bygga så stora dammar som möjligt genom att tillämpa regelverket kring Anmälan om vattenverksamhet. Lantbrukaren har bedömt att det är för kostsamt, tidsödande och komplicerat att ansöka om vattendom och därför valt att begränsa dammen storlek trots att behovet av bevattningsvatten är större än vad anmälningsvägen medger. Med konsultmedverkan kan de moment lantbrukaren inte själv behärskar underlätta arbetet.

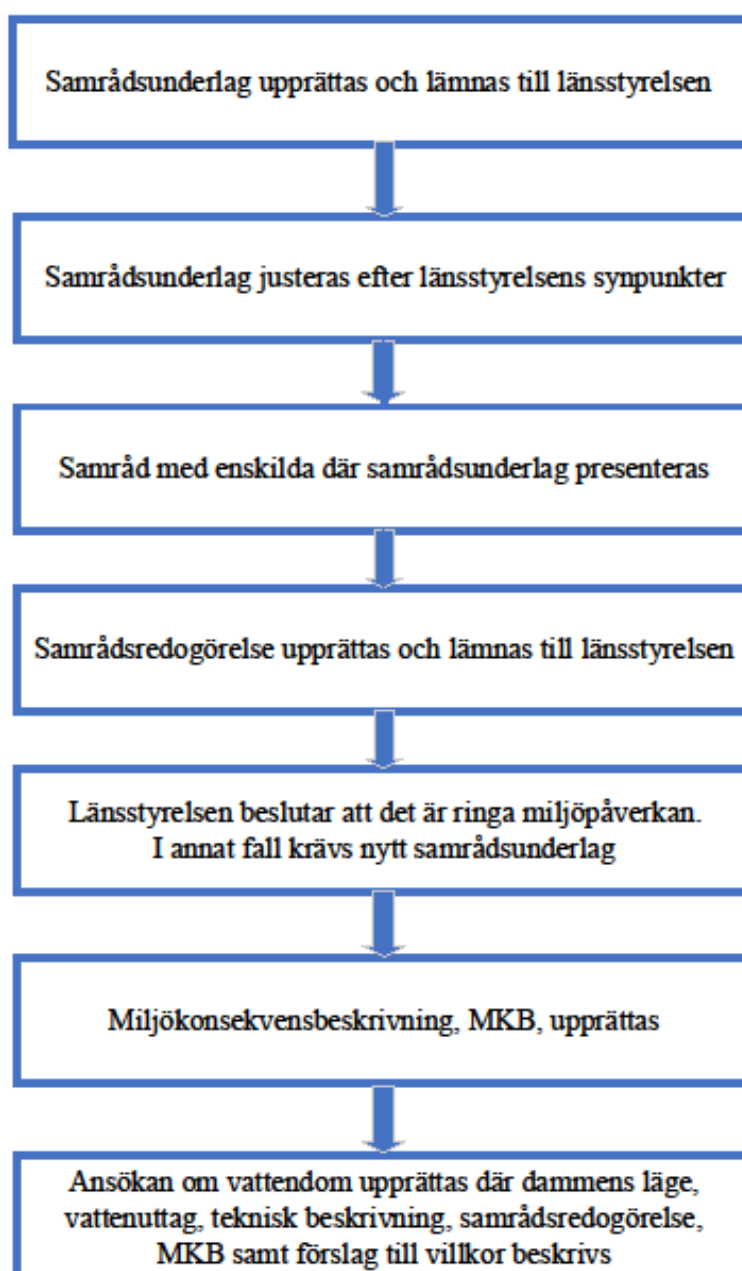
På Mark- och miljödomstolens hemsida¹ finns en sammanställning över vad en ansökan om vattendom behöver innehålla. Syftet med lathunden/checklistan är att tydliggöra för en jordbrukare vilken information som behöver finnas i en ansökan om vattendom. Rubrikerna och förslag till innehåll är baserat på genomgång av olika ansökningar om tillstånd till bevattningsdamm på Gotland under 2000-talet. Här finns även råd om vad som kan stå i en ansökan. Råden är skrivna med kursiv stil.

För att underlätta överblicken illustreras stegen i ett flödesschema för samrådsprocess, innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning samt ansökan om vattendom.

---

¹ <https://www.domstol.se/amnen/mark-och-miljo/miljotillstand/vattenverksamhet/>

Samråd, MKB samt ansökan om vattendom

Samrådsförfarande samt beslut om miljöpåverkan

Inför att ansöka om tillstånd till att anlägga en damm som kräver tillstånd av Mark- och miljödomstolen krävs att samråd genomförs och att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bifogas ansökan. Länsstyrelsen är en viktig part under arbetet med att ta fram en MKB eftersom länsstyrelsens besluta om åtgärden ger en betydande miljöpåverkan eller inte är en del av MKB.

Det finns en folder som kortfattat beskriver de olika stegen som behöver tas inför att länsstyrelsens ska kunna fatta sitt beslut. Foldern går att ladda ner på www.miljosamverkansverige.se Skriv "Samråd enligt 6 kapitlet miljöbalken" i sökrutan.

Samråd med länsstyrelsen är det första steget i arbetet. Syftet med samrådet är att den som tänker söka tillstånd ska få kunskap om sådant som har betydelse för tillståndsprövningen. Sökande ska ta fram ett skriftligt samrådsunderlag som beskriver

- vilken åtgärd som planeras
- vem som är sökande
- om det finns olika tillstånd/utredningar på platsen, t.ex arkeologisk utredning, dikningsföretag m m
- översiktskarta
- nuvarande markanvändning
- projektering som beskriver volym för vattenuttag, hur massor ska hanteras m m
- hur miljöpåverkan under anläggningstiden kommer att hanteras, t. ex grumling
- påverkan på naturreservat, Natura 2000-områden m m
- vilka miljömål som påverkas
- bedömning om åtgärden innebär en betydande miljöpåverkan eller inte

Länsstyrelsen kan kontaktas före samrådsunderlaget lämnas in för att diskutera om underlaget är tillräckligt bra inför samrådet. Därefter bokas ett möte med länsstyrelsen för ett samråd. Vid mötet lämnar länsstyrelsen synpunkter på den planerade åtgärden, behov av kompletteringar i samrådsunderlaget, vilka enskilda samråd som är lämpliga m m. Den sökande skriver minnesanteckningar från mötet. Dessa ska godkännas av länsstyrelsen eftersom de skickas in tillsammans med ansökan om tillstånd.

Vid behov justeras samrådsunderlaget efter de synpunkter som länsstyrelsen framfört och ett nytt samrådsunderlag upprättas. Därefter är det dags för samråd med de enskilda som berörs. De ska få samrådsunderlaget i god tid och alla ska kallas personligen till samrådsmötet. Minnesanteckningar upprättas från samrådsmötet. Därefter är det dags att upprätta en samrådsredogörelse där det framgår vad som kommit fram under de enskilda samråden.

Slutligen fattar länsstyrelsen beslut om det är betydande miljöpåverkan eller inte. Om beslutet innebär att åtgärden inte innebär en betydande miljöpåverkan kan nu en MKB upprättas. I annat fall får sökande gå vidare med ett avgränsningssamråd där miljöpåverkan hanteras vidare.

De uppgifter som har tagits fram i samband med samrådet används vid upprättande av MKB.

Information i en miljökonsekvensbeskrivning, MKB

1. Orientering om den planerade åtgärden
2. Genomförande av samråd
  - a. Nollalternativ, dvs. vad händer om åtgärden inte genomförs för företaget och miljön
  - b. Avgränsning, dvs. vilka miljöeffekter som studerats
3. Områdesbeskrivning
4. Miljökonsekvenser
  - a. Vattenkvalité
  - b. Kulturmiljö
  - c. Naturmiljö
  - d. Friluftsliv
  - e. Markanvändning
  - f. Utsläpp till vatten, luft och mark
5. Allmänna hänsynsregler
6. Sakägare
7. Samråd

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Meddelande rörande fornlämning, länsstyrelsen
3. Sakägare, fastighetsägare som berörs nedströms vattenuttaget
4. Fastighetskarta, skala 1:10 000 samt 1:20 000
5. Länsstyrelsens beslut, samråd
6. Samråd med enskilda, minnesanteckningar

Innehåll i en ansökan om vattendom

Sökande	7
Saken	7
Yrkande.....	7
Villkor för beslutet.....	7
Fastighet	8
Orientering	8
Rådighet	8
Nuvarande tillstånd och myndighetsbeslut	9
Koordinatsystem	9
Hydrologi	9
Vattenbehov.....	9
Teknisk beskrivning	9
Miljökonsekvensbeskrivning	10
Samråd.....	10
Länsstyrelsens beslut.....	10
Sammanfattning av bedömda konsekvenser	10
Kostnadsanalys samt översiktlig nyttoberäkning.....	10
Skadeförebyggande åtgärder	11
Ersättningar och oförutsedd skada	11
Tillåtlighet.....	11
Kontrollprogram	11
Sakägare	11
Arbetstid.....	11
Verkställighetsförordnande.....	11
Aktförvarare	11
Plats för huvudförhandling.....	12
Övrigt.....	12

Lathund/checklista för ansökan om vattendom

Sökande

Sökande ange vem/vilka som är sökande

Saken

Ansökan gäller att bygga en bevattningsdamm med tillhörande intagsledning och pumpstation samt rätt att ta ut vatten från ytvattendrag (*dikningsföretag X*) för att fylla dammen samt rätt att ta årligen ut $X \text{ m}^3$ att användas till jordbruksbevattning.

Yrkande

Yrkanden ska hållas kortfattade eftersom det är de som domstolen hanterar. Yrkanden skrivs in i annonsen så därför bör de hållas kortfattade för att minska annonskostnaden.

Här anges vad man vill göra. Nedanstående punkter är endast som vägledning om vad som kan vara intressant. Om det finns självvinring tas även detta upp nedan. Kan vara lämpligt att numrera och hänvisa till ritning nr X

Tillstånd att i enlighet med bifogad teknisk beskrivning (bilaga X) anlägga

- våtmarken/dammen
- fördjupning av intagsdike samt att från punkt X avleda vatten till dammen
- intagsledning, brunn samt ledning till pumpstation
- pumpstation
- överföringsledning för avledande av vatten nedströms

Att arbetstiden för arbetes slutliga genomförande ska fastställas till 5 år.

Att tiden för oförutsedd skada ska bestämmas till 10 år efter dammens färdigställande.

Att tillståndet ska gälla i minst 25 år.

Att blivande tillstånd får tas i anspråk även om domen inte hunnit vinna laga kraft.

Villkor för beslutet

Det är bäst att ange villkor själv får då blir det så att det passar i det egna fallet, nedanstående kan ses som exempel på vad man kan föreslå.

Vattenuttaget får ske med max $X \text{ l/sek}$ med begränsningen att flödet vid punkt nedströms intagspunkten aldrig får understiga $X \text{ l/sek}$ under perioden när inpumpning sker. *Det är bra om det går att identifiera en punkt nedströms och skriva att nivån aldrig får underskrida höjden X under den tid inpumpning pågår. Lättare att ha koll på för både er och länsstyrelsen som tillsynsmyndighet.*

Uttagen årlig mängd bevattningsvatten ska mätas.

Dammbotten ska utformas så att det alltid blir kvar en vattenspegel med djupet 0,X m på en yta av 0,X ha i anslutning till uttagspumpens närhet. Denna vattenmängd får dock pumpas bort vid underhåll när näringsrikt slam och sediment grävs bort.

Det ska finnas en mätsticka i dammen så att vattennivån lätt kan avläsas. *Kan vara av värde för att bedöma hur mycket vatten som finns kvar i dammen. Vattennivån kan räknas så att det går att bedöma hur mycket vatten som finns kvar i dammen.*

Fastighet

Dammen med tillhörande pumpanordning anläggs på fastigheten/fastigheterna X som ägas av sökande. *Viktigt att klargöra på vilken fastighet intagsröret går, dvs. om intagsledningen ligger på eller passerar annans fastighet. Servitut?*

Orientering

Den planerade dammen ligger i socken, X km från Ort. Se översiktskarta, Bilaga 2. Fastighetskartan över området för dammen Bilaga 3. Avståndet till Östersjön är X km.

Området där den planerade dammen är idag *beskriv pågående markanvändning. Beskriv även jordart på området.*

Dammen inklusive vallar kommer att uppta en yta av cirka ha och vattenytan vid full damm är X,X ha. Därutöver kommer det att finnas öar till en yta av X,X ha vid full damm. Dammens volym är beräknad till cirka x m³.

Förutom inpumpning finns även självinrinning till dammen på m³ vatten.

Beskriv i övrigt motivet till att anlägga dammen. *Basera det gärna på miljömålen Myllrande våtmarker, Minskad övergödning, Rikt odlingslandskap, Rikare växt- och djurliv. Finns det några rekreativsvärden som ökar?*

Ange om landsbygdsprogrammet är med och finansierar – ett uttryck för att det finns ett allmänt intresse/allmännytta för dammen. Livsmedelstrategin kan också nämnas.

Rådighet

Den planerade dammen med intagsledningar och pumpstation ägs av berör fastigheterna X och X. Fastigheterna ägs av sökande. Sökande äger därför enligt lag om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (SFS 1998:812) 2 kap. 2 § rådighet för den aktuella verksamheten

Enklast att markägaren/markägarna söker². Frågan om servitut behöver lösas om sökande inte äger mark som berörs.

---

² 2 § Var och en råder över det vatten som finns inom hans fastighet. Rådighet över en fastighets vatten kan också någon ha till följd av upplåtelse av fastighetsägaren eller, enligt vad som är särskilt föreskrivet, förvärv tvångsvis. SFS 1998:812 kap 2, § 2

Nuvarande tillstånd och myndighetsbeslut

Finns dikningsföretag, finns tillstånd att lägga om skog till våtmark/bevattningsdamm, arkeologisk utredning, annat beslut som rör marken där dammen kommer att anläggas? Beskriv detta.

Koordinatsystem

Koordinatsystem är SWEREF 99 och höjdsystem RH 00

Hydrologi

Avrinningsområdets uppgår till X ha och sjöprocenten uppgår till X %. Av dessa X ha kommer cirka x ha från högre belägna områden och avrinningen från detta område kan ledas direkt in i dammen via ett öppet dike vars bottennivå ligger över högsta högvattenytan i dammen. Avrinningen vid den punkten för inpumpning uppgår till X ha.

Karaktäristiska flöden på månadsbasis för avrinningsområdet till dammen beräknats till:

Medelhögvattenföring, MHQ	x l/sek
Medelvattenföring, MQ	x l/sek
Medellågvattenföring, MLQ	x l/sek
Lägsta lågvattenföring LLQ	x l/sek

Flödesdata behöver beräknas eller så kan man hitta dessa uppgifter i handlingarna för dikningsföretaget ur vilket man tar ut vattnet. Eventuellt kan Jordbruksverket föreslå hur beräkningarna bör göras. SMHIs vattenwebb kan eventuellt vara användbar.

Avdunstningen behöver bedömas i relation till vattenytans storlek och att minst 50 cm försvinner årligen vilket har betydelse för hur stor dammen behöver vara för att den önskade bevattningsmängden ska kunna nås.

Det kan även vara bra att räkna på hur mycket vatten som tillkommer i vattendraget nedströms uttaget till dammen. Det har betydelse för hur långt nedströms som sakägarkretsen blir.

Vattenbehov

Ange hur stor areal som kommer att bevattnas och tänkta grödor. Bedöm vattenbehovet total med utgångspunkt från hur många hektar av de olika grödorna som kommer att behöva vattnas. Endast ungefärlig utan att ange vilka fastigheter som berörs, mest för att förklara hur bevattningsvattnet kommer att användas.

Teknisk beskrivning

Bilagor

Bilaga 1	Tillrinningsområde till dammen, 1:10 000
Bilaga 2	Översiktskarta med damm, 1: 50 000

Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga 4 Nytto- och kostnadskalkyl

Ritningar

Ritning x Damm, plan och sektioner

Ritning x Damm, detaljer

Miljökonsekvensbeskrivning

En fylligare MKB bifogas i separat bilaga. Se bifogad innehållsförteckning

Samråd

Möte med enskilda markägare genomfördes den X. Inbjudan till samråd med en redogörelse för projektet gick ut till fastighetsägarna per brev x veckor före mötet som genomfördes den X. Sakägarkretsen avgränsades till att beröra området till den planerade dammens läge och nedströms till punkten X där vattenföringen inte längre berörs av att vatten har avletts till dammen. *Punkten beräknas utifrån hur mycket vattenuttaget berör vattenföringen nedströms*

Undersökningssamråd med Länsstyrelsen i Gotlands län har ägt rum vid möte den X och minnesanteckningar sändes till länsstyrelsen den X. Minnesanteckningarna med sakägarna skickades in den X.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen har fattat beslut den X, dnr X, att den sökta vattenverksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, se MKB.

Sammanfattning av bedömda konsekvenser

Kort sammanfattning av MKB.

Kostnadsanalys samt översiktlig nyttoberäkning

Investeringskostnaden för damm, intagningsanordningar, pump m m beräknas uppgå till x milj. kr.

Ange investeringskostnaden för damm, intagsanordningar m m eftersom det är den investeringen som kostnaden³ för domen baseras på. Investeringskostnader mellan 1-5 milj. ger en kostnad på 15 000 kr. Sen tillkommer annonskostnader.

Gör en översiktlig beräkning av nyttan per år i form av högre intäkter och den årliga kostnaden för damm ink. bevattningsutrustning. Eventuellt behöver den företagsekonomiska nyttan styrkas med kalkyler över täckningsbidrag för den tänkta årliga grödfördelningen. Kravet på båtnadsberäkning är borta men det skadar nog inte att redovisa översiktliga beräkningar.

---

³ Förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, 3 kap § 4

Skadeförebyggande åtgärder

Fyllning av vatten kommer att ske under perioden med hög- och medelvattenföring och flöde på X l/s (eller en höjd på vattennivån i en definierad punkt) kommer att passera nedströms in-pumpningspunkten. För att förhindra att vattennivån i dammen stiger över vallkrönet kommer ett bräddavlopp med dimensionen X mm i diameter på höjden X att installeras.

Ersättningar och oförutsedd skada

Sökande bedömer att det inte uppkommer ersättningsgill skada till följd av vattenverksamheten. Tid för anmälan om ersättning för oförutsedd skada föreslås till 10 år.

Tillåtlighet

Sökande anser att föreslagna åtgärder inte strider mot gällande planer, att miljöbalkens syfte liksom dess hänsynsregler uppfylls samt att nyttan med verksamheten överskrider kostnaden. Sökande anser därför att vattenverksamheten bör tillåtas.

Kontrollprogram

Sökande föreslår följande kontrollprogram:

- Mätning av uttagen vattenmängd skall ske kontinuerligt med summerande vattenmätare på bevattningspumpen. Journalföring en gång per månad under bevattningssäsongen.
- Kontrollprogram upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten, länsstyrelsen. Kontrollprogrammet ska gälla under den tid som blir bestämd för anmälan om ersättning för oförutsedd skada. Därefter egenkontroll.

Sakägare

Sakägarkretsen bedömer sökande bestå av markägare nedströms uttagpunkten ner till X. Därefter bedöms ingen påverkan ske eftersom den andel vatten som bortförs till dammen uppgår till X % av flödet under inpumpningsperioden. Markägare uppströms uttagpunkten bedöms inte påverkas av vattenuttaget och är därför inte sakägare. Förteckning i bilaga x.

Arbetstid

Sökande föreslår att arbetstiden ska fastställas till 5 år.

Verkställighetsförordnande

Dammen bedöms som okontroversiell med hänsyn taget till påverkan på enskilda och allmänna intressen. Sökande yrkar att domen får tas i anspråk även om den inte hunnit vinna laga kraft.

Aktförvarare

Till aktförvarare föreslås NN, telefon X vid x samt att handlingarna i målet ska finnas tillgängliga i X, N, gata, Ort.

Ange adress till platsen samt kontaktperson med telefonnummer för att boka lokalen. Det ska vara en neutral offentlig lokal, t. ex ett bibliotek.

Lämplig tidning för kungörelse är ortstidningarna xx och xx. *Tiden för allmänheten att titta på handlingarna är cirka en månad.*

Plats för huvudförhandling

Sökande accepterar att målet avgörs på handlingarna. Om domstolen anser att huvudförhandling ska hållas föreslås att den genomförs i xx. *Angel lokal, gärna en neutral offentlig lokal.*

Övrigt

Ange vilka som varit konsulter för att ta fram ansökan.